

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Hugone abbate Cluniacensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

sunt, quemadmodum à Consulibus decretum fuerat. Itaque Deo illi, cui crediderant, ^{duntaxat} sancti martyres animas suas reddiderunt. Passi sunt autem, Maximus, Dadas & Quintilianus, 28. die mensis Aprilis, imperantibus Maximo & Maximiano, Tarquinio & Gabinio Consulibus: in nobis autem regnante Domino nostro Iesu Christo, cui gloria est & imperium in secula seculorum, Amen.

DE SS. Agapio & Secundino Episcopis quare 30. Aprilis.

VITA S. HVGONIS V. ABBATIS CLVNIACENSIS, AB HVGONE, MONACHO CLVNIACENSI

eius æquali, conscripta: sed identidem nonnihil dictionem correximus.

PRAEFATIO AVTHORIS.

Patrum Cluniacensium Conuentui sancto, seruus Hugo. Charitas, quæ libera feruit, pijs me iussionibus parere compellit. Præcepto ergo, non præsumptione, suscepi de beato Hugone, licet indignus, aliquid dicere: nec eis præiudico, qui ante me de sancto eleganti scripsere calamo: sed nostris seruiio, dum quædam ab eis omiſſa colligo, profusiùs edita contraho: nè occupatos onerem, multa prætereo.

VITÆ HISTORIA.

Hugo iste, quem deditus sermo proponit, ex illustri nobilium profapia Burgundionum originem duxit. Pater eius fuit Dalmatius, princeps egregius, Samurensis dominus. Mater eius Erenburgis, genere insignis, vita laudabilis. Hic puer intemperantiam aulicorum sectari noluit, consuetudinem cum simplicitate retinuit, impudicos raptores abhorruit, pietati seruire deuotus elegit. Vnde factum est, vt inuitis parentibus ad monasterium fugeret, sanctique Odilonis Cluniacensis Abbatis magisterio se commendaret. Factus itaque monachus, ad tantum mox religionis apicem ascendit, vt quos imitari venerat, his imitandus extiterit. Pro meritis officij, nostræ narrationis compendium non sinit explicare. Tandem pius Odilo, viuens in Christo, carne solutus est, miraculis coruscus. Cui sanctus Hugo dignè succedens, sua sapè præsentia demones effugabat. Nam Stephano Papa apud Florentiam decubente, dum visitaturus accederet, eumque sanctis consolationibus & oratione releuaret, demon, qui morituro manifestus aduenerat, territus exijt: sanctoque à Papa recedente iterum redijt. Qua de causa sapius ad se patrem Papa reuocauit, sapiusque demonem reuocatus abegit: sicut ipse Pontifex præsentibus reuelauit: qui postmodum sancti se precibus cõmendans, in eius manibus spiritum reddidit, sancta confessione præmunitus.

Mirandis plùs miranda subiungo, quæ referentibus viris authenticis probata cognosco. Hæc sanè referunt Gaufridus de Monte sancti Vincentij, & Rainaldus Heduenſis, qui adhuc præſentes sunt. Dux Burgundia Robertus Haganonem Heduorum episcopum nimia infestatione grauabat, varijsque prædonum incursibus passim Burgundia laborabat. Eapropter Gaufridus Lugdunensis, Hugo Bisuntinensis, Acharus Cabilonenſis, & Drogo Masticensis, Heduum conuenerunt, magnique patrem consilij, prædictum Hugonem Cluniacensem Abbatem, venire rogauerunt. Aderat illustrium multitudo virorum, populus confluebat infinitus, pro pace supplicans indefessis clamoribus. Adueniens ipse Dux, immò tyrannus, Heduum intrauit, sed factu maligno interesse conuentui recusauit. At pater Hugo seruore charitatis permotus, tyrannum adiit, eumque vehemèter increpans, cunctis mirantibus, tanquam ouem mitissimam secum adduxit. Episcopis autem supplicantibus, vt pater Hugo pro pace componenda loqueretur, turbis vndique reticentibus, & ab eius ore pendentibus, sic ait: Qui pacè quærunt, qui Deum diligunt, nos audiant, nobiscum agant. Qui verò filius pacis non est, qui non ex Deo, sed aduersarius est, huic ex parte omnipotèris præcipio, vt à nobis exeat, & operi diuino non noceat. Vix dicta cõpleuerat, cum ecce quidam statura procerus, facie truculentus, multis eum sequentibus egressus, disparuit. Non fuit in tanta multitudine hominum, qui aliquem nõset ex ijs, qui egrediebantur.

Mira-

Mirabantur singuli, stupebant vniuersi. His ita depulsis, tantam mox prædicatio sancti efficaciam habuit, vt, eo iubente, Dux ipse sui necem filii eius interfectores condonaret, & Ecclesia pacem receperit. Res equidẽ mira, sed altiori miraculo cumulata. Quando enim in conuentu illo vir sanctus sancta perdocuit, sicut columba candida super caput eius præsens apparuit. Quibus id videre datũ est, Deum glorificauerunt. non enim omnes hanc videre gloriam meruerunt.

Hildebrandus legatus Cluniacum veniens, quid viderit.

Dum hæc audiendo, vos mirari video, illud non minus refero. Hildebrandus Romanae Ecclesiae Diaconus, Apostolicae sedis pontifex Gregorius VII. mox futurus, Galliarum legatione suscepta, Cluniacum venerat. Hic quadam die sedens in Capitulo cum beato Hugone, fratrum negligentias pietatis gladio corrigente, adspexit Dominum Iesum præsentem, prædicto patri assidentem, eique, de singulis quid agere deberet, suggerentem. Itaque Hildebrandus sancti viri merita prædicans, in famulo Dominum collaudabat. Saredum venerat Hugo pater, vt ibi Baptista Iohannis festũ deotus ageret: Ad quem mulier quædam cum turba pro ea supplicante peruenit. siquidẽ eius vterum virulenta serpentis irruptio tenebat. Tum verò sanctus misericordia permotus, aquam afferri præcepit, eamque allatam precibus & benedictionibus signauit. Accipiensque ter de illa aqua, in os mulieris orando infudit. Quo factò, mox serpens horrendus per os illius, cunctis qui aderant cernentibus, exiuit. Qui ergò cum mœrore venerant, cum gaudio reuertentes, Dominum collaudabant.

Visa aquæ benedictæ.

Illo tempore pacis conciliandæ prædictus pater cũ Episcopis, Rocleno Cabilonensi & Drogone Masticensi, in campo venatorio pariter adfuit. Turbis verò circumstantibus, quidam pessimo foedatus crimine non timuit interesse. Quem sanctus, sancto edoctus spiritu, eminus intuens, ait præsentibus: Videtis miserum illum? Videtis dæmone pleni? Statimque eũ designauit, & ad se venire mandauit. Cui præsentato, Quomodo, ait, huc intrasti, qui hoc crimine (crimen autem exposuit) te foedare voluisti? Cur miser nobis in te dæmonem repræsentasti? Pacem nos quærimus, dæmonem nolumus. Confusus ille, negare non potuit. Quod vt viderunt permulti, qui illic aderant, inter se mutò submissa voce colloquebantur: Diuertamus ab hoc homine, qui etiam occulta hominum nouit intueri, nè etiam in nostris nos peccatis, quemadmodum istum, valeat deprehendere. Tunc pater sanctus tradidit hominem illum in manus Rocleni Episcopi Cabilonensis, cuius parochiæ erat, eius peccatum illi exponens: quem quidem Episcopus ille pro officio correxit. Simili modo, eodem reuelante spiritu sancto, cum ad Charitatem veniens, fratres in sancto susciperet osculo, quendam inter alios sibi occurrentem subito abhorruit, & ab osculo suspendit. Fratribus autem factum mirantibus, illum, qui vt nouitius susceptus fuerat, vndè venisset, cui esset addictus sectæ, sollicitè cœpit inquirere. Et quia spiritalis omnia iudicat, & ipse à nemine iudicatur, eũ ex ipsius ore Manicheum esse conuicit, conuictumque cum infidelitatis macula lupum ab ouibus pastor abegit, & infidelem à consortio fidelium fidelis eiecit.

Occulta virtutia nouit S. Hugo.

1. Cor. 2.

Turones venerat Hugo pater, vt pro Abbacia maioris monasterij, quam violẽtia Comitum Andegauensis Gaufridi, cognomento Barbati, nimis oppresserat, intercessor adesset. Cum omni itaque humilitate Comitem exorans, quia duriorem inuenit, eius se aduoluere pedibus vir sanctus non erubuit. Sed cum nulla ratione ab oppressione monasterij cum posset compefcere, atque cum multa indignatione recedentem retinere vellet, fibula, qua eius chlamys stringebatur, dirupta est. Abeunti itaque prophetica voce illud Samuelis ilico in clamauit: Scissum est à te regnum hodiẽ. Qui mox, iuxta viri Dei vaticinium, perdidit dominium, à fratre suo Fulcone captus, & in carcerem coniectus: vndè etiam, sensu iam debilitatus, non nisi morte solutus exiuit.

Prophetiæ sancti viri. 1. Reg. 15.

Martiniaci erat aliquandò vir sanctus, & cum eo gloriosus doctor Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis, sanctorumque comitum cœtus venerandus. Quadam itaque die pater Hugo, sancta satiatus meditatione, & diuina resectus reuelatione, fratribus conuocatis ait: Annuncio dilectioni vestræ, in Vuilhelmo regẽ Anglorum transacta nocte sententiam proscriptionis prolatam esse, eumque exiguo tempore regnaturum. Iuxta verbũ eius consecutus est rei, quam prædixerat, euentus. Fuit autem hæc proscriptionis eius sententia, vt dum venatum exiret, subito percussus sagitta, morte citissima interiret. Apparuit deindè prophetantis veritas, & Cantuariensi Archiepiscopo, rege eius persecutore perempto, reditum ad suam sedem Deus aperuit.

Prædicatio repentinum interitum Vuilhelmi regis Angliæ.

Ad Francigena pius pater Hugo visitator descenderat. Quem vir illustris Albertus de Gornaco, in Beluacensi pago honorificè suscepit. Vxor quoque viri, nomine Ermegardis,

gardis, tanto hospiti reuenter occurrit. Eam verò intuens sanctus, prophético afflatus spiritu, dixit: Domina, grauida es: masculus erit, quem paries. Hic, sicut Deo placuerit, monachus erit. Audiens mulier, quæ de se antè non nouerat, mirabatur: qui præfentes aderant, lætabantur. Deniquè grauida illa masculum peperit: Landricus dictus est, creuit, militari deputatus officio, gladium accepit, & vt id hominum genus malè cõsuevit, flagitiosus euasit. Interim B. Hugo præfentis vitæ cursum cõpleuit in Christo, successitque ei pius eius filius dominus Pontius: qui & ipse Franciam uisitaturus intrauit. Vbi pro sua præclara consuetudine errantes in viam reuocans, plurimos secum adduxit. Inter quos & me peccatorem Hugonem, & hunc, de quo loquimur, inuenem inuenit, vocauit, & vt sanctus prædixerat, monachum fecit. Præfens est in Cluniaco, sacerdotali fungitur officio. O prædicanda patris huius propheterandi gratia, qui non solum in præfentia occulta hominum verè reuelauit, sed etiam longè post futura certò prænunciavit.

Crispeium venturus, vt monasterium sibi susciperet, Robertum quendam, acri febrim ardore laborantem, obuuium habuit. Cui sanctus valdè compatiens, ait: Si rapinas exercere cessaueris, crimenque prædonis abdicaueris, promitto ego tibi, quia in nomine Domini citò sanaberis. Dedit miles fidem, se à rapinis cessaturum: dedit sanctus, pulsifis prece febribus, agro sanitatem. O quot eius oratione sanati sunt: ô quot de reliquijs eius sumentes, tam se, quàm alios, impensis inuicem particulis, à morbis citissimè curauerunt. Aqua, qua sanctus sanctas manus abluit, sanitatem plurimis attulit. Dum ad alia festino, permulta (fateor) omitto.

Febricitantem sanat.

Parisiarum urbem vir sanctus intrauit, atque ad ecclesiam S. Genouefæ Missas celebraturus ascendit. Quibus expletis, accepta Apostoli planeta, quæ ab Antiochia olim delata, in ea, quam diximus, seruetur ecclesia: O vtinam, inquit, haberemus ægrotum, in quo virtutis Apostolicæ caperemus experimētum. Quibus dictis, Robertus, sua probitate illis in partibus satis notus, sed diutino morbo membrorum officio deslitutus, illuc se deferri præcepit, vbi sanctum a desse cognouit. Deponitur debilis ante sanctum, prece supplicis quærit ab eo suffragiū. Pater Hugo miseretur, tenens Apostoli planetam, Dominum deprecatur, ipsamque planetam super ægrum eleuans, cum dulci melodia ait: Petrus Apostolus dicit paralytico: Roberte, sanet te Dominus Iesus Christus: surge, & sterne tibi: qui continuo surrexit. In his verbis Robertus ilicò totus conualuit, sanusque egrediens, gratias agit. Res ista notissima est: ferè tota illa ciuitas testis est. Super hoc controuersia laudabilis orta est. Parisienses dicunt, quia Petri est miraculum, qui per Hugonem Robertum sanauerit. Cluniacenses contra asserunt, Hugoni suo factum imputari debere, qui meritis Petri in Christi nomine debilem erexerit. Vtrorunque causam suscipio: pro captu meo vtrisque respondeo. Fides Domino præfentat affectum, Dominus fidei largitur impensum. Robertus orauit Hugonem, Hugo Saluatorem. Petrus afficitus est, Saluator operatus est. Sed hoc vobis pensandum proponens, ad maiora festino.

Planeta, est suprema vestis sacrificiis, quam etiam Casulā vocant.

Act. 9.

Per Gasconiam sanctus iter agebat. Secus viam in tugurio elephantiacus quidam foedus vulneribus decumbebat. Homo iste nobilis, famosus & diues, iacebat abiectus, leprosus & pauper. Audiens vir Dei, condoluit miseræ viri, assumptisque secū duobus monachis, Durano scilicet, qui fuit Tolofanus episcopus, & Hunaldo, qui Abbas fuit Mosiacensis, intrauit ad pauperem, vlceroso prædicauit patientiæ cõsolationem. Missa consolatione, fudit orationē: oratione completa, dedit benedictionem. Agninamque exuens tunicam, vestiuit pauperem. Mira res: Pauper vestitus veste pellicea, lepram exiuit: incolumis factus, decorem induit: gratias agens, alacriter exiuit.

Leprosum restituit saluti.

Quidam frater, nomine Guillelmus, obedientiæ munus ipsi à sancto Hugone demandatum curabat: sed crure grauiter intumescente, muneri imposito par esse non potuit. Itaque dolore acrius grassante, mortem sibi sentiens imminere, totum se contulit ad Hugonem, quanuis absentem, ab eoque velut præfente postulat sanitatem. Ad morbum verò se conuertens, adiurauit eum, dicens: In nomine Iesu Christi ex parte patris, qui me huc venire iussit, præcipio tibi vt abscedas, nec me deinceps ab ijs, quæ ex obedientia mihi facienda incumbunt, impediās. Dixit, & ecce dormienti in somnis duo albis vestiri apparuere monachi, dicentes se venisse ex parte Hugonis Abbatis. Alter eorum crus tumidum attrectauit, oleum infudit: alter liniendo perunxit. Enigilans autem ægrotus, dolorem non sensit, plenamque sibi lætabatur redditam sospitatem.

Curatur quidam miro modo.

Cluniaci quidam Theodoricus erat, antea miles, tum verò monachus: prius magnus nobilitate, tum humilitate paruus. Huius articulum pedis letalis morbus, qui cancer dicitur, occuparat: cumque nullum inueniret remedium, fide plena ad patris Hugonis se conuertit implorandam opem. Abbate itaque Missam peragente, de aqua, qua digitos suos sumpta Eucharistia lauerat, Theodoricus clanculum accepit, & de magistri virtute confidens, infudit ex ea in articuli partes: statimque pes totus conuuluit, caroque depasta ilico restituta est.

Canceri morbum pellit.

Apud veterem Chiricam locus est, non longè à basilica situs: vbi suscepit patrem Hugonem comes Ludouicus. Accessit ad famulandum sancto viro comitis vxor Sophia: parata est in viridario mensa sollicitudine promptissima. Sed subito turbatus aer, imbribus infestauit ministros: exorta tempestas, molestia afficiebat dominos. At pater sanctus turbatos illos videns, eorum misertus, contra tempestatem eleuauit manum, sanctæ Crucis signum opposuit: & ecce miro modo pluuia, quæ in circuitu largiter omnia infudit, mensas eorum & ipsis assidentes prorsus non attigit.

Signo Crucis pellit pluuiam.

Romam proficiscens aliquando pater Hugo, arctissimam à prominentis rupis latere viam ingressus est. Erat inferius terribilis profunditas, ita vt metu præcipitij vix vquam viatores audeant intueri. Præcedentibus itaque alijs post alios præ timore socijs, sequebatur pater, mente & oculis dextra læuaque pariter ad cælum leuatis. Sinistra mula habenas tenebat, oratione suspensus Domino totus inhiabat. Propter transeuntes quædam paupercula mulier ibi in breuissimum arduæ rupis foramē sese receperat. Mula verò, cui sanctus insidebat, vbi latitantem illam subito adspexit, miserè pauefacta, ilico resilit: & resiliens, tota in immane profundum cum sancto viro cadit. Ibi sanctus, vt antea, sic etiam cadendo, mentem & oculos dexteramque ad cælum erectam tenebat. Cadebat quidem corpore, sed immotus cum Domino stabat mente. Præualuit itaque stabilitas mentis, suaque sedens mula, inuisibiliter reportatus ab insimis, viaque redditus est totus incolumis. Videte charissimi, videte patrem de morte redeuntem, admiramini de funere resurgentem. Sed qui Ionam in mare præcipitatum, de profundo abyssi, de ventre ceti clamantem ad se, liberare voluit, etiam hunc orantem omnipotenti misericordia sanctorum à ruina leuauit. Vidit Vincentius, qui tunc in laico habitu, fidelis sedulus obsequio, sanctum sequebatur: adhuc superest, se vidisse testatur. O mirandam Hugonis orationum instantiam, quæ non solum ipsum seruaui, sed etiam Aldephonsum Hispaniæ regem liberauit. Eum nanque frater eius Sanctius regno priuauerat, captum & catenatum carceri micipauerat. Illi verò pius Hugo compatiens, pro eo apud Dominum precibus insistebat, & apostoli Petri confidens meritis, à Domino eum absolui poscebat. Nec mora: beatus Petrus apostolus cuidam fratri in Cluniaco apparuit, preces Hugonis pro Aldephonsi ereptione Deum admisisse reuelauit: fecit etiam Aldephonso illud in carcere nunciari. Porro Sanctio in somnis sub graui comminatione præcepit, vt cito Aldephonsum restitueret, nec differre ausus esset. Sanctius terrore correptus, Aldephonsum statim restituit: restitutus ille, Deo & liberatori suo Hugoni gratias egit, censumque, quem pater suus Ferdinandus rex quotannis Cluniacensi monasterio soluendum instituit, ipse duplicauit, ducentas & quadraginta auri uncias annuatim reddens. Sic etiam pater Hugo Berardum de Reorcherio, (qui Cauariacum, quod est iuris Cluniacensis, graui exactione oppræsserat) cum nec admonitionibus suis, nec amicorum suorum consilijs cum refrenare posset, ad Deum suis precibus edomuit. Cum enim pius pater pro oppressis Domino preces offerret, oppressor subito membrorum est incolumitate destitutus. Suis itaque turbatis, concutitur homo vrgentibus malis, deponit contumaciam, assumit poenitentiam. Tandem requiritur, dat fidem se satisfacturum, Hugo flectitur misericordia, oppressi liberantur, oppressor emendatur.

Nota rem sanè stupendam.

Ionæ 2.

Alphonsum regem liberat à carcere.

Ad sanctum Iohannem de Angeliaco venit Abbas Hugo: qui licet absens esset corpore, præsens tamen spiritu, Cluniaco non deerat. Vidit itaque in somnis, quasi fulgur impetu quodam ruere, & Cluniacense auditorium scindendo irrumpere. Perpendens autem apud se, quæ viderat, intellexit tale quippiam Cluniaci emeruisse, vnde, nisi cito recederet, grauissima esset eius loci iactura consecutura. Intermissis igitur illis, quæ coeperat, Cluniacum festinus redijt: vocat Priores & Ordinis custodes, de negligentij fratrum inquit, sed nihil eiusmodi ex illis percipere potuit. Ijs itaque dimissis, ad Deum solito recurrit: soluit vota precum, intrat Capitulum, fratres circumspect. Mira res. Spiritu reulante, occultum inter alios reum ilico deprehendit, arguit, conuincit. Reus ille

Viso eius.

ille, Petrus erat, qui de Taderniaco venerat. Confitentem iudex pius dignè flagellat, misericorditer sanat. His visis, semetipsos circumspeciebant singuli, nè quid in eis illicitum spiritualis oculus patris animaduerneret. Sic etiam per visionem cōmonitus, monasterium S. Marcelli Cabilonenfis sanctus intrauit, & mala quædam inueterata, & iam penè insanabilia, spiritu sancto edocente cognouit, rescidit, sanauit.

Operè precium est, propter monachos vaniloquijs deditos, quiddam hoc loco commemorare. Tolosanum episcopum Durannum, in cuius præsentia leprosum sanauerat, Dei seruus sæpè cōmonendo reprehendit, & reprehendendo cōmonuit, vt à ridiculis verbis, quibus malè assueuerat, sibi temperaret: aiebatque, nisi in præsentia vita ab ijs sese corrigeret, post mortem tumentibus labris & spumoso ore ipsum appariturum, Non correxit Episcopus: defunctus cuidam sacerdoti Signino apparuit, & vt sanctus prædixerat, vlcerosi tumida labijs ora præfererat. Petit auxilium patris lachrymabiliter, quem audire noluerat, dum eum olim piè corripere. Signinus refert patri quod viderat, miseretur Abbas, & excessum oris septem fratrum silentio sanare festinat. Septem fratres delegit, quibus septem dierum silentium pro Episcopo indixit. Vnus ex ijs transgreditur, silētium soluit. Redit Episcopus ad Signinum, fractum accusat silentium, de transgressore conqueritur, dilatam oris sanitatem propter septimi inobedientiam caufatur. Signino hæc iterum ad patrem referente, Abbas inquit de transgressione. Transgressio inuenitur, & alter septenarius silentio dedicatur. Quo completo, tertio Præsul apparuit, gratias agens Abbati: pontificali indutus chlamyde, os sanatum ostendit.

Episcopi factijs dediti pena.

Eam S. Hugo vt abo- luerit.

Erat vir sanctus apud Nantoacum: venit nuncius, qui diceret obijisse Vuillencum. Vuillencus iste Prior fuit loci de Charitate. Pro defuncto dum pius pater Missam celebraret, more solito viam seipsum hostiam Domino præsentauit, & sic tenens in manibus filium, patri obtulit, oblatum ore suscepit. A quo edoctus, ad fratres egreditur, reuelat socijs, quia apud Charitatem nō Vuillencus, sed Orius obierit. Erat ibi tum Odo, qui fuit Prior Cluniacensis, post Episcopus Ostiensis, deinde Apostolicæ sedis summus Pontifex Vrbanus 2. Is missa legatione inuenit iuxta viri Dei verbum, non Vuillencum obijisse, sed Orium.

Vrbanus 2.

His alijsque signorum titulis celebris effectus Hugo Dei seruus, apud summos Pontifices magnus habebatur: illum Imperatores, illum reges venerabantur. Italis, Gallis, Hispanis, Anglis innotuit, atque passim apud illos noua fundabat monasteria, vetera reparabat: neque viris duntaxat, sed etiam foeminis cœnobia constituit: in quibus fragilis eorum conditio, sexum vincens & seculum, sancta inclusione religata, limites non egreditur præfixos, sed liberis animis cælum perambulat. Dixi iam fratres quædam sancti patris signa, omisi plurima: virtutes eius magis imitandæ sunt: quas quidem, cum sint admirabiles, partim referendas duxi. Habitus eius, forma religionis: vita eius, benè viuendi fuit institutio. Orationem Deo, lectionem sibi, consilium proximo sedulus exhibebat. A mendacio & simulatione abhorrebat penitus: torporem & ocium damnabat, pauperes opulenta manu pascebat, infirmos pia sollicitudine resouebat, afflictos consolabatur, pupillos & viduas tuebatur. In vitiosos seuerus, erga poenitentes mitissimus erat. Disciplinæ castigatione iudex, doctrina magister, charitate parens, obsequio minister. Ità verò pluribus erat intentus, vt minor ad singula vix haberetur. Qui eius res gestas nouerunt, parum me dixisse reuincunt. Est autem hoc loco illud minime prætermittendum:

Catalogus virtutum eius.

Bertinus de Varenis, in agro solus remanserat, nescio quid rei executurus. Viso illi talis oblata est: Vidit personas primariæ dignitatis. Eas præcedebat Domina quædam, splendoris & gloriæ inæstimabilis: quam transeuntem adspexit quidem, sed faciem eius videre non meruit. Stabat homo attonitus, cum ecce quidam senior venerandus mirantem illum ità alloquitur: Cuius est, & homo, ager iste, quem colis? Respondit ille: Sancti Petri est & Hugonis Abbatis. At ille, Meus est, inquit, ager & agri possessor. Ego enim sum Petrus Apostolus, & hic, quem vides, sanctorum est conuentus. Domina, quæ præcedit, mater est Domini. Vade, & ex parte mea dic Hugoni Abbati, propediem illi esse migrandum à vita: sollicitè prospiciat in Domino & sibi & domui suæ. Bertinus mandata hæc conficere pertimuit: itaque secundo admonitus, & pro negligentia reprehensus, Cluniacum venit: rem totam ità, vt gesta erat, Abbati explicauit. Abbas reuerenter accepit, seque ad propinquam mortem accuratè præparauit.

Bertini visio.

Visio Ful-
gentij Abba-
tis.

Eo tempore Fulgentius Abbas Affliginienſis, vir venerabilis, angelos vidit, duos mi-
rificè ornatos lectulos in cælum deferentes, altaque voce dicentes: In his requiescent
magni duo viri, Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis, & Hugo Abbas Cluniacen-
ſis: qui per vitæ meritum à terris aſcendunt in cælum.

Obitus ſan-
cti viri.
Subſellium,
pro equo
videtur vſur-
pare.

Pauci interceſſère dies, & vterque in Domino quieuit. Sabina quoque ſanctimonialis
virgo in Iotrenſi monaſterio, teſtimonij ſingularis, vidit matrem miſericordiæ cum glo-
rioso agmine ſanctorum: vidit & ſubſellium candidum, decenter ornatum, agmini
illi intereſſe: audiuitque Hugonem Abbatem Cluniacenſem illò abiturum. Sabina vi-
ſionem retulit, nec multò poſt nunciuſ venit, dicens migrâſſe ſanctum, quem ea viſio
deſignauerat. Sic vir ſanctus & miraculis approbatus, & reuelationum ſacramentis
præmonſtratus, in medio filiorum vita functus, ſed ſanctitate perpetuus, è mundo de-
ceſſit, viuit Deo: dignè humatus, in Cluniaco iacet: ſed inſtitutionum eius ſanctimonia
permanet, ſed ordinis diſciplina, quã tradidit, vſquequaquẽ viget, ſed in cæleſtibus me-
ritorum eius corona refulget.

Visio Go-
defridi Epi-
ſcopi.

Ea nocte, qua ſanctus deceſſit, erat in Italia Godefridus Ambianenſis epiſcopus, ſan-
ctitate præclarus. Is cùm membra ſopori dediſſet, viſus ſibi eſt eſſe Cluniaci, rogarique
ſe à fratribus, vt Abbatem Hugonem oleo ſancto inungeret, & epiſcopali redimitus in-
ſula, Miſſas celebrans, Dominici corporis & ſanguinis ei viaticum miniſtraret. Expen-
dens verò ſecum viſionem Epiſcopus, eum obiſſe perſenſit, ſocioque itineris ſui Mar-
thæo, venerabilis Rhemorum Archiepiſcopi Rodulphi tunc legato viſionem indica-
uit: pariterque diem annotantes, Romam peruenerunt, peractoque, pro quo vener-
ant, negotio, ad ſua redeuntes, inuenerunt eo tempore Cluniaci migrâſſe ſanctum,
quod id fuerat Epiſcopo in Italia in ea, quam diximus, viſione monſtratum.

VITA S. ROBERTI, PRIMI ABBATIS MOLIS-
MENSIS, ITEMQUE CISTERTIENSIS, BONA FIDE, ET,
*nisi fallor, inſſu Odonis Abbatis Molismenſis conſcripta: ſed ſuſpicor in
MS. codicibus, quos ſecuti ſumus, quedam omiſſa eſſe.
Stylum aliquoties mutauimus.*

29. Aprilis.

S. Roberti
parentes.

BEATVS Robertus Campaniæ partibus oriundus, quaſi
quidam ſlos campi ſpecioſus eniuit. Cuius nimirum de-
cor in honeſtate morum intruentibus gratus erat, & ſanctæ
opinionis odor, longè lateque diſſuſus, ad imitationem
ſui plurimos inuitabat. Pater eius Theodoricus, mater
verò Ermgardis dicebatur: ambo ſecundùm ſeculi digni-
tatem clari, ſed ante Deum morum integritate clarif-
ſimi.

Prover, 19.

Rerum verò copia, quibus temporaliter abundabant, ſic
vtebantur, vt ſummi patrifamiliãſ potiùs viderètur diſpen-
ſatores, quàm terrenæ ſubſtantiæ poſſeſſores. Scientes au-
tem, quòd fœneratur Domino, qui miſeretur pauperi: puluerem terrenæ conuerſati-
onis pijs eleemoſynis abſtergebant: immò, quia in carne poſiti, non ſecundùm car-
nem vivebant, cogitatione & deſiderio in cæleſtibus habitantes, coronas ſuas virtutum
operibus, quaſi gemmis quibuſdam & lapidibus preciſis decorabant. Verùm quia
parentum eius fecimus mentionem, quemadmodùm hunc ſanctum virum ſpiritus ſanctus
præuenerit in benedictionibus dulcedinis, cùm adhuc matris vtero clauderetur,
breuiter abſoluemus.

Vino-
aris eius.

Prægnãti etenim matri gloriôſa Dei genitrix virgo Maria in ſomnis apparuit, annu-
lum habens aureum in manu ſua, dixitque ei: O Ermgardis, volo filium, quem geſtas
in vtero, hoc annulo mihi deſponſari. His dictis, mulierem dormientem relinquens,
virgo beata diſparuit. Illa verò expergeſacta, animo cœpit reuoluerè viſionem. Adie-
cit autem beata Dei genitrix apparere iterùm mulieri, ſicut olim Deus iterùm atque
iterùm apparuit ſamueli, ad cõfirmandam promiſſionem ſuam. Expletis igitur die-
bus, Ermgardis peperit filium, vocans eum Robertum. Quem ablaçtatum, tradidit li-
terarum ſtudijs imbuendum: in quibus ſupra omnes coartaneos ſuos proficiens, de
fontibus Saluatoris puro pectore hauſiebat, vndè ſaluatis gratiam poſtea populis eru-
ctaret.

1. Reg. 3.
Diſcit lite-
ras.